

ถ้ำหม้อ (ถ้ำสมบัติ)

ชื่อแหล่ง : ถ้ำหม้อ

ที่ตั้ง : หมู่ ๓ บ้านห้วยไคร้ ตำบลบึงนคร อำเภอห้วยหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เส้นทางเข้าสู่แหล่ง :

ใช้เส้นทางถนนเพชรเกษม แยกเข้าบ้านหนองพลับ จนถึงสี่แยกหนองพลับ เลี้ยวซ้ายไปทางบ้านบึงคอกช้าง ถึงทางแยกตรงบ้านทรายทอง (จากสี่แยกหนองพลับถึงแยกบ้านทรายระยะทางประมาณ ๒๐ กิโลเมตร) เลี้ยวขวามุ่งไปทางบ้านห้วยไคร้ ไปทางหุบชะนี เลี้ยวทางแยกเข้าวัดป่าชไลตานุสรณ์ไปจนสุดทาง มีทางขึ้นเขาต่างพุ่มหิน ซึ่งเป็นเส้นทางเดินป่าของชาวบ้าน เดินขึ้นเขาไปประมาณ ๕ กิโลเมตร

สภาพภูมิศาสตร์ :

ถ้ำหม้อเป็นถ้ำหินปูน ตั้งอยู่บนเขาต่างพุ่มหิน ซึ่งเป็นแนวเทือกเขาหินปูนที่ทอดยาวในแนวเหนือ - ใต้ บริเวณที่พบถ้ำนี้เป็นช่วงหัวเขาทางด้านทิศใต้

แหล่งน้ำ :

พื้นที่ระหว่างหุบเขาของเขาด่างพุ่มหินกับแนวเทือกเขาหุบปลาก้างนี้ มีแหล่งน้ำสำคัญคือ ห้วยไคร้ ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากเขาหุบปลาก้างและเขาด่างพุ่มหิน ไหลจากทิศเหนือลงไปทางทิศใต้ ไปสมทบกับแม่น้ำปราณบุรี

ประวัติการค้นพบ :

นายมนัส ยุ่นเพ็ง ชาวบ้านห้วยไคร้ ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๑๙๕ หมู่ ๓ ตำบลบึงนคร อำเภอห้วยหิน ได้ขึ้นไปเที่ยวป่าบนเขาต่างพุ่มหิน และพบเห็นถ้ำนี้ เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงได้มาบอกเล่าเรื่องราวให้กับคนอื่น ๆ

สภาพปัจจุบัน :

ถ้ำหินปูนขนาดใหญ่ ปากถ้ำหันไปทางทิศใต้ ภายในประกอบด้วยคูหาใหญ่จำนวน ๑ คูหา และคูหาขนาดเล็กอีกหลายคูหา คูหาใหญ่มีขนาดความกว้าง ๑๔ เมตร ความยาว ๒๐ เมตร และความสูงประมาณ ๓๐ เมตร มีช่องแสงอยู่บนเพดานถ้ำ ทำให้แสงส่องเข้ามาในถ้ำได้ พื้นถ้ำมีดินทับถมค่อนข้างหนา คูหาเล็กคูหาหนึ่งเป็นชอกแคบ ๆ กว้างประมาณ ๑ เมตร ยาวประมาณ ๓ เมตร กล่าวกันว่าพบภาชนะดินเผาในคูหาเล็กนี้

หลักฐานทางด้านโบราณคดี :

ในพื้นที่แหล่งพบเพียงชิ้นส่วนภาชนะดินเผา และชิ้นส่วนกระดูกเพียงเล็กน้อย เนื่องจากชาวบ้านห้วยไคร้โดยการนำของพระเปลา โสภโณ จากที่พัทสงฆ์ป่าชไลตานุสรณ์ (หุบชะนี) ซึ่งตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ บ้านห้วยยาง ได้นำเอาโบราณวัตถุมาเก็บรักษาไว้ที่พัทสงฆ์ เพราะเกรงว่าจะถูกลักลอบเอาออกจากแหล่ง โบราณวัตถุเหล่านั้นได้แก่ ภาชนะดินเผาจำนวน ๕ ใบ เครื่องประดับทำจากเปลือกหอยจำนวน ๓ ชิ้น รายละเอียดมีดังนี้

- ภาชนะดินเผา ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากกว้าง ๑๘ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางลำตัว ๒๔ เซนติเมตร ความสูง ๒๒ เซนติเมตร และความหนา ๐.๔ เซนติเมตร ลักษณะเป็นหม้อก้นกลม ปากกว้างตรง ลำตัวป่องกลม ก้นค่อนข้างแหลม ผิวภาชนะด้านบนเรียบ บริเวณก้นมีการกดประทับเป็นลายเชือกทาบรีขนาดเล็ก แต่ขัดทับลบรอยจนเกือบไม่เห็นรอย ผิวเรียบเกือบมัน สีน้ำตาล ขึ้นรูปด้วยมือ เนื้อดินค่อนข้างละเอียด เผาอุณหภูมิต่ำ กลางแจ้ง

- **ภาชนะดินเผา** ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากกว้าง ๒๒.๕ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางลำตัว ๓๔ เซนติเมตร ความสูง ๒๘ เซนติเมตร และความหนา ๐.๗ เซนติเมตร ลักษณะเป็นหม้อก้นกลม ปากกว้าง คอคอด ลำตัวป้องกันกลม ก้นกลม ตกแต่งผิวด้วยการกดประทับเป็นลายเชือกทาบ บริเวณปากและลำตัวด้านบนตกแต่งด้วยลายเชือกทาบรีขนาดใหญ่ แล้วขีดเป็นร่องเส้นขนาน สองเส้นโดยรอบภาชนะ ส่วนลำตัวด้านล่างและก้นตกแต่งด้วยลายเชือกทาบขนาดเล็กไขว้ทับกัน ผิวสีน้ำตาลขึ้นรูปด้วยมือ เนื้อดินค่อนข้างหยาบ เผาอุณหภูมิต่ำ กลางแจ้ง
- **ภาชนะดินเผา** ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากกว้าง ๒๕ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางลำตัว ๔๓ เซนติเมตร ความสูง ๓๐ เซนติเมตร และความหนา ๐.๗ เซนติเมตร ลักษณะเป็นหม้อก้นกลม ปากกว้าง ผายออกเล็กน้อย คอสั้น ลำตัวป้องกันกลม ค่อนข้างกว้าง ตกแต่งผิวด้วยการกดประทับ เป็นลายเชือกทาบ เป็นริ้วเฉียงๆ ด้วยเชือกขนาดใหญ่ ตลอดทั้งใบ บริเวณไหล่สุดเป็นร่องขนาน กับลำตัว ผิวสีน้ำตาล ขึ้นรูปด้วยมือ เนื้อดินค่อนข้างหยาบ เผาอุณหภูมิต่ำ กลางแจ้ง
- **ภาชนะดินเผา** ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางปากกว้าง ๒๗ เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางลำตัว ๔๓ เซนติเมตร ความสูง ๓๓ เซนติเมตร และความหนา ๐.๗ เซนติเมตร ลักษณะเป็นหม้อก้นกลม ปากกว้าง คอคอดไม่สั้นมาก ลำตัวป้องกันกลม ก้นกลม ตกแต่งผิวด้วยการกดประทับเป็นลายเชือก ทาบเป็นลายรีขนาดเล็กไขว้ทับกันตลอดทั้งใบ ผิวสีน้ำตาล ขึ้นรูปด้วยมือ เนื้อดินค่อนข้าง หนา เผาอุณหภูมิต่ำ กลางแจ้ง
- **ภาชนะดินเผา** ลักษณะเป็นหม้อก้นกลม ปากกว้างผายออก คอคอด สั้นมาก ลำตัวป้องกันกลม ผิวเรียบสีส้มอ่อน เนื้อบาง เผาด้วยอุณหภูมิต่ำ สภาพชำรุด แตกออกเป็นหลายชิ้นส่วน มีหินปูนเคลือบทับหนา แม้ว่าเนื้อภาชนะจะแตกออกไป แต่หินปูนยังคงรูปอยู่ ตามรูปภาชนะ เดิม
- **กำไล** ทำจากหอยมือเสือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๘.๑ เซนติเมตร ความสูง ๑.๑ เซนติเมตร และ ความกว้าง ๒.๑ เซนติเมตร ลักษณะเป็นกำไลทรงกลม ด้านล่างแบนเรียบ ด้านบนยกเป็นขอบ ขึ้นทางด้านใน และขัดขอบด้านบนเรียบเสมอกัน ตัวกำไลไม่กว้างมาก
- **กำไล** ทำจากหอยมือเสือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๒.๑ เซนติเมตร ความสูง ๒.๐ เซนติเมตร และความกว้าง ๓.๔ เซนติเมตร ลักษณะเป็นกำไลทรงกลม ด้านล่างแบนเรียบ แล้วลาดนูนขึ้น ด้านบนยกเป็นขอบนูนยื่นออกมาทางด้านใน และขัดขอบด้านบนเรียบเสมอกัน ตัวกำไล ค่อนข้างกว้าง
- **เครื่องประดับ** ทำจากหอยมือเสือ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๖ เซนติเมตร ความสูง ๑.๑ เซนติเมตร และความหนา ๐.๒ เซนติเมตร ทรงกรวยปลายตัด คล้ายฝาจุก เป็นส่วนก้นของหอย ฝาเดี่ยว ที่ถูกขัดแต่งให้เรียบ ด้านในยังปรากฏเป็นขมวดก้นหอยอยู่ ด้านบนตรงยอดเจาะรู ขนาดเล็กทะลุตลอดชิ้น

ข้อสันนิษฐาน :

บริเวณลำหม้อปรากฏร่องรอยกิจกรรมของมนุษย์สมัยโบราณ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมการปลงศพ ด้วยเหตุที่รูปแบบของโบราณวัตถุชิ้นนี้เหมือนกับโบราณวัตถุที่พบในแหล่งก่อนประวัติศาสตร์หลายแห่ง และการนำเอาภาชนะดินเผามาไว้บนชอกหลืบถ้ำนี้ พบในพื้นที่ใกล้เคียงกันในเขตตำบลหนองพลับ เช่น แหล่งโบราณคดีถ้ำวิมาน ถ้ำเขาสามยอด ในเขตบ้านห้วยแร่ ถ้ำหุบกระล้อม ในเขตบ้านมะค่าสีของ ซึ่งมีหลักฐานชัดว่าเป็นประกอบพิธีกรรมการปลงโดยการนำเอาภาชนะบรรจุ

กระดุก แล้วนำไปไว้ในถ้ำ ร่วมกับสิ่งของเครื่องใช้ ที่อุทิศให้กับผู้ตาย พวกขวานหินขัด และเครื่องประดับ ทำจากเปลือกหอยหรือหิน แต่ภาชนะดินเผาที่พบจากถ้ำหม้อนี้มีลักษณะเด่นต่างจากแหล่งอื่น ๆ ในด้าน ขนาดที่มีความใหญ่กว่ามาก ซึ่งจากขนาดของภาชนะนี้เองที่ไม่น่าจะเป็นสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากการเคลื่อนย้าย จับถือทำได้ไม่สะดวก ดังนั้นแนวโน้มการสันนิษฐานเกี่ยวกับกิจกรรมของ มนุษย์ในอดีตที่ถ้ำหม้อจึงมีน้ำหนักไปทางการประกอบพิธีกรรมการปลงศพที่มีการอุทิศสิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับให้กับผู้ตายด้วย

ภาพประกอบ :

เขาต่างพูเหม็น ตั้งอยู่ในเขตตำบลบึงนคร อำเภอห้วยหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภายในถ้ำที่พบโบราณวัตถุ (ถ้ำหม้อ) มีคูหาใหญ่ ๑ คูหาและคูหาขนาดเล็กอีกหลายคูหา

คูหาขนาดเล็ก ภายในถ้ำหม้อ บริเวณที่พบโบราณวัตถุ

ปากทางเข้าถ้ำ ที่พบโบราณวัตถุภายในถ้ำ (ถ้ำหม้อ หรือถ้ำสมบัติ) ซึ่งตั้งอยู่บนเขาต่างพูเหม็น